

TÜRKİYE KAMU-SEN DEPREM KOMİSYONU
AFET BÖLGESİNDE KAMU HİZMETLERİNİN ETKİN VE VERİMLİ SUNULABİLMESİ İÇİN
ALINACAK TEDBİRLERE İLİŞKİN RAPOR

Giriş

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde meydana gelen 7,8 ve Elbistan ilçesinde meydana gelen 7,6 şiddetindeki depremler çok sayıda can ve mal kaybına yol açmış, ortaya çıkan acı, tüm milletimizin yüreklerini dağlamıştır.

Bütün ülke olarak bu felaketin ardından birlik ve beraberlik içinde daha güçlü bir biçimde ayağa kalkacağımıza ve muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkma, dünya lideri olma, bölgemizde istikrar ve barış, dünyada adalet ve medeniyet temelindeki hedeflerimize kararlılıkla yürüyeceğimize olan inancımız tamdır.

Depremin yaralarının en kısa sürede sarılması ve yarattığı maddi ve manevi tahribatın giderilmesi için öncelikle bölgede Devletimizin en etkin şekilde faaliyetlerini sürdürmesi gerektiğine inanmaktayız. Devlet başta güvenlik, sağlık, eğitim, sosyal yardım ve altyapı olmak üzere kamu hizmetleri aracılığıyla varlığını vatandaşa hissettirirken kamu görevlileri de devletin görünen yüzü, işleyen eli olarak faaliyet yürütürler.

Bu bakımdan bölgenin ayağa kalkması için öncelikle kamu hizmetlerinin sağlanması, kamu hizmetlerinin etkinliği için de kamu görevlilerinin bölgede hizmet üretebilir duruma getirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Türkiye Kamu-Sen Deprem Komisyonu olarak hazırladığımız bu raporda, Afet Bölgesinde kamu hizmetlerinin bir an evvel etkili ve verimli hale getirilebilmesi için alınması gereken tedbirlere ilişkin görüş ve önerilerimiz yer almaktadır.

Türkiye Kamu-Sen olarak depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kere daha Allah'tan rahmet, yaralananlara acil şifalar, tüm milletimize geçmiş olsun dilekelerimizi sunuyor, "Allah, bir daha böyle afetler yaşatmasın, milletimizi korusun ve yüceltsin." diyoruz.

I. BÖLÜM

AFET BÖLGESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Genel Durum

Ülkemizin 11 ilinde yaşayan 13,5 milyon vatandaşımızı kapsayan ve yaklaşık 125 bin kilometrekarelik büyük bir bölgeyi etkileyen depremlerin ardından şu ana kadar 10 bin dolayında, çeşitli büyüklüklerde artçı ve bağımsız depremler de görülmüştür. Bu depremlere bağlı olarak 28 Şubat 2023 tarihi itibarı ile AFAD tarafından alınan son bilgilere göre Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde toplam 44 bin 374 vatandaşımızın hayatını kaybettiği, 200 bin dolayında vatandaşımızın da yaralandığı ifade edilmiştir.

Depremden etkilenen bölgelerde 830 bin 783 binada, 3 milyon 273 bin 605 bağımsız birimde hasar tespit çalışması yapılmış, bunlardan 105 bin 794 binadaki 384 bin 545 bağımsız birimin acil yıkılması gereken, ağır hasarlı ve yıkık olduğu tespit edilmiştir.

Bunun yanında deprem bölgesindeki şehirleşme altyapısı da ağır bir tahribat yaşamış, telefon, internet, kanalizasyon, su, elektrik ve doğalgaz hatlarının büyük bölümü hasar görmüştür. Bütün bu yıkım ve tahribata bağlı olarak resmi kayıtlara göre bölgeden 528 bin 146 vatandaşımız tahliye edilmiştir. Bölgeden kendi imkânları ile ayrılanlarla birlikte bu sayı 1 milyonun üzerine çıkmaktadır.

Yaşanan felaket nedeniyle bölgede büyük bir insani dram yaşanmaktadır. Aile bireylerinden en az birini ya da bir yakınını kaybetmeyen bölge sakini neredeyse yok gibidir. Depremden etkilenenler sağlıkları ve canları yanında evlerini, işlerini, işyerlerini ve varlıklarını da kaybetmişlerdir.

2. Psikolojik Durum

Deprem, olduğu şehirlerde yıkımlara neden olurken insan psikolojisini de yıkıma uğratan doğal bir afettir. Depremler de diğer doğal afetler gibi travmaya neden olabilir ve insanlar duygu, düşünce ve davranışlarına göre çeşitli tepkiler verebilirler. Ancak her insanın travmadan etkilenme düzeyi farklıdır.

Örneğin, depremi yaşamış kişi depremden etkilenmiş olsa da kişide travma sonrası stres bozukluğu görülmeyebilir. Buna rağmen depremi hissetmemesine rağmen yalnızca iletişim araçlarından takip eden birçok kişide de travma sonrası stres bozukluğu görülebilir. Dolayısıyla depremin yaşanabilme olasılığı bile psikolojimize zarar verebilmektedir.

Deprem sonrasında insan psikolojisi; şok, pasifleşme ve toparlanma olmak üzere üç aşama geçirmektedir. Depreme maruz kalan kişi psikolojik şok yaşamaktadır. Şok tepkisi, vücudun meydana getirdiği psikolojik bir savunma mekanizmasıdır.

Depremi hemen ardından kişi kendini aşırı korkmuş hissetme, ne yaptığını bilemez halde hissetme, duygularını hissedememe, tepki verememe, bulunduğu ortamı ya da durumu tam algılayamama gibi belirtiler yaşayabilir. Kişiyi aniden etkisi altına alan ölüm korkusu kişide çaresizlik ve panik duygusu yaratabilir.

Depremden etkilenen insanlar pasifleşmiş haldedir. Bu aşamada kişiler yaşadıkları travmatik durumun etkisinden kurtulmak adına çabalamalarına rağmen kendilerini güçsüz ve yorgun hissederler. Pasifleşmiş kişi çevreden gelen yardıma ihtiyaç duyar. Çevreden gördüğü destekle farkındalığı yükselir ve bilinçli hareket etmeye başlar.

Depremi psikolojik yaralarının kabuk bağlamaya başladığı aşama ise toparlanma aşamasıdır. Her ne kadar toparlanma durumu olumlu olarak görülse de durum o kadar kolay değildir. Kişinin en yüksek seviyede kaygı duyduğu aşamadır. Kişide uykusuzluk, depremle ilgili kâbus görme, olay anını rahatsız edici sıklıkla hatırlama, sürekli deprem olacağı korkusu yaşama, irkilme tepkileri, gelecekle ilgili plan yapamama, yabancılaşma, olay anını hatırlatan durumlardan kaçınma görülür. Bu belirtiler kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Kişi yaşamının eski haline döneceğine dair olan umudunu yitirse kendisine zarar verebilir. Psikolojik sağlamlığını koruyabilen kişi ise bu durumu kısa süre içerisinde atlatabilir.

Bu açıklamadan yola çıkıldığında bölgede yaşayan vatandaşlarımızda ağırlığı ve seyri değişen ölçülerde deprem travması görülmesi kaçınılmazdır.

3. Kamu Kurumlarının ve Kamu Görevlilerinin Durumu

a) Kamu Kurumları

Yaşanan felaket, depremden etkilenen her binada olduğu gibi kamu binalarında da ağır bir tahribata yol açmıştır. Bölgedeki birçok hastane bile yıkılmış diğer kamu hizmet binalarının da büyük çoğunluğu ağır hasar almış ve kullanılamaz hale gelmiştir. Bu durum kamu hizmetlerinin güçlükle sağlanmasına, bazı alanlarda hizmet sunumunun aksamasına ya da hiç hizmet verilememesine neden olmuştur.

Hastaneler başta olmak üzere, sağlık ocakları, AFAD binaları, okullar, vergi daireleri, belediye binaları, polis karakolları, tapu müdürlükleri, PTT, tren istasyonları gibi acil hizmet üretmesi gereken kamu binalarında çalışmak neredeyse imkânsız hale gelmiştir.

b) Kamu Görevlileri

Afet bölgesinde yaşayan diğer vatandaşlarımız gibi bölgede görevli kamu çalışanlarından da çok sayıda kişi hayatını kaybetmiştir. Bir kısmı saatlerce enkaz altında kaldıktan sonra hayata dönmüş, bazıları yaralı kurtulmuştur. Bazı kamu çalışanları ise kendileri zarar görmese de birinci derece yakınları başta olmak üzere yakınlarını kaybetmişlerdir.

Kendileri ve yakınlarını kaybetmeyen ancak evleri yıkılan ve kalacak yer sorunu yaşayan kamu görevlisi sayısı da oldukça fazladır. Bu değerlendirmelere göre bölgedeki kamu görevlilerini şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

- Hayatını kaybedenler,
- Yaralananlar,
- Birinci derece yakınını kaybedenler ve/veya bakıma muhtaç birinci derece yakını olanlar,
- Yakın akrabalarını kaybedenler ve/veya bakıma muhtaç yakın akrabası olanlar,
- Can kaybı ve yaralanma yaşamayan fakat evleri oturulamayacak derecede hasar görenler,
- Herhangi bir can ve mal kaybı yaşamayanlar.

c) Kamu Görevlilerine İlişkin Bugüne Kadar Alınan Tedbirler

Yaşadığımız büyük deprem felaketinin ardından bölgede görev yapan ve depremden etkilenen kamu çalışanlarının idari izinli sayılması ve bölgedeki sözleşmeli personelin kadroya geçmek için başvuru süresinin uzatılmasına ilişkin Türkiye Kamu-Sen'in talepleri olmuştur. 14 Şubat 2023 günü yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile sözleşmeli personelin kadroya geçmek için başvuru süresi 31 Mart 2023 tarihine kadar uzatılmıştır.

Resmi Gazetede yayımlanan Afet Bölgesindeki Kamu Çalışanlarına Yönelik Tedbirlere ilişkin 2023/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile de bölgede görevli olan ve depremden etkilenen kamu çalışanlarının valiliklerin değerlendirmelerine bağlı olarak idari izinli sayılabilecekleri, esnek istihdam biçimlerinden faydalanabilecekleri belirtilmiştir.

Ayrıca bir başka Cumhurbaşkanlığı kararı ile okulların deprem nedeniyle tatil edilmesinden dolayı eğitim çalışanlarımızın mahrum kaldığı ek ders ücretlerinin kesinti yapılmaksızın eğitim çalışanlarımıza ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Buna ek olarak Milli Eğitim Bakanlığının 24 Şubat 2023 günü yayımladığı karara göre, deprem bölgesindeki personelden eşini veya çocuğunu kaybedenlere diğer illere tayin hakkı verilmiştir. Ayrıca, kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin (eş, çocuk, anne, baba) bulunduğu ilde tedavisinin mümkün olmadığını belgelendirenler de yer değiştirme başvurusu yapabilecektir.

II. BÖLÜM

BÖLGEDE ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

1. El Ele Ayağa Kalkmak İçin Etkin Bir Kamu Hizmeti

Ülkemizin yaşanan bu büyük felaketin ardından yeniden normale dönmesi için öncelikle kamu hizmetlerinin bölgede vakit kaybetmeksizin etkin bir biçimde sunumunun sağlanması gerekmektedir.

Deprem bölgesinde kamu hizmetlerinin aksamadan sağlanabilmesi için alınmasını gerekli gördüğümüz öncelikli tedbirler ve yapılması gerekenler şu şekildedir:

a) Bölgedeki bütün kamu binalarının envanteri çıkarılmalı

Kamu hizmetlerinin afet bölgesinde aksamadan ve hızlı bir şekilde sunulabilmesi için öncelikle bölgedeki kamu binalarının durumu belirlenmeli, yıkılmış veya hasarlı, hizmet veremez durumda bulunan ve hizmet verebilecek durumdaki kamu binaları tespit edilmelidir.

b) Hizmet veremeyecek durumdaki kamu binalarının yerine derhal konteyner veya çadırlar temin edilmeli

Kamu görevlileri yaşadıkları deprem şoku nedeniyle büyük bir tedirginlik içerisinde. Birçoğu işyerlerine gitme, binalara girme ve hizmet verme noktasında haklı tereddütler yaşamaktadır. Bu tedirginliğin giderilerek, kamu çalışanları için güvenli hizmet alanları oluşturulmalıdır. Hizmet verme ihtimali bulunmayan kamu binaları yerine kamu görevlilerinin güvenle hizmet üretebilecekleri konteynerler veya çadırlar kurulmalı, kamu hizmetleri hiç ara vermeksizin yeni kamu binaları inşa edilene değin buralardan sunulmaya devam etmelidir.

c) Uygun hizmetler için esnek, uzaktan çalışma biçimleri getirilmeli

Mühendislik, alan çalışması yapılan, teftiş ya da bilişim hizmetleri gibi alanlarda mekâna bağlı kalınmadan hizmet üretilebilmesi için esnek çalışma ve/veya uzaktan çalışma imkânları değerlendirilmelidir.

Bu konuda her ne kadar çıkarılmış bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi olsa da kamu görevlileri lehine bu kararnameye uygun tavır sergileyen bir mülki idare henüz bulunmamaktadır. Bu nedenle Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi de dikkate alınarak esnek çalışma hususunda yeni yaklaşımlar getirilmesi yerinde olacaktır.

d) Bölgedeki kamu görevlilerinin envanteri çıkarılmalı

Bölgede deprem felaketi öncesinde görev yapan kamu çalışanlarının hâlihazırdaki durumlarını ortaya koyacak bir envanter çalışması yapılmalıdır. Depremde hayatını kaybeden ya da görev yapamayacak durumda yaralanan kamu görevlilerinin sayısı, yakınlarını kaybeden ya da yakınlarından bakıma muhtaç durumda olanlara bakmak zorunda olanlar ile bölgeden göç eden kamu görevlileri ve görevine devam etme istek ve kabiliyetinde olanlar tespit edilmelidir.

e) Bölgede kamu hizmetlerinin aksamadan sunulabilmesi için gereken norm kadro çalışması yapılmalı, personel ihtiyacının giderilmesi için yeni personel alımı yapılmalı

Kamu çalışanlarının envanterinin çıkarılmasının ardından bölgede hizmetlerin aksaksız biçimde sunulabilmesi için personel ihtiyacının belirlenmesi, hangi alanda kaç personele ihtiyaç duyulduğunun ortaya konulması gerekmektedir.

Yapılacak norm kadro çalışmasının ardından ortaya çıkacak ihtiyaca göre yeni personel alımı yapılarak personel sayısı artırılmalıdır.

f) Bölgede görev yapan/görev almak isteyen kamu çalışanlarının konut sorunu öncelikli olarak çözülmeli

Bölgede görev yapan veya görev almak isteyen kamu çalışanlarının en önemli sorunlarının başında konut sorunu gelmektedir. Bu nedenle devletin görünen yüzü olarak kamu hizmetlerinin sunumunu üstlenen kamu çalışanlarının konteyner veya çadırlardan öncelikli olarak yararlandırılması yerinde olacaktır.

g) Kamu çalışanları için bölgede yeterli sayıda lojman inşa edilmeli

Afet bölgesinde çok sayıda kamu çalışanı, kiracı olarak ikamet etmekteydi. Deprem nedeniyle yapılacak konutlar ev sahiplerine yönelik inşa edileceğinden, kiracı konumundaki vatandaşlarımız açısından bölgede büyük bir konut sorunu yaşanması muhtemeldir. Gelecekte bölgede görevlendirilecek kamu çalışanları ya hiç konut bulamayacak ya da fahiş fiyatlarla kiracı olacaklardır. Bu da bölgede çalışmayı zorlaştırıcı bir etken olarak karşımıza çıkacaktır. Bu durumun önüne geçmek için bölgede yeterli sayıda lojman inşa edilmeli ve ev sahibi olmayanlarla, bölgeye başka illerden görevlendirilecek kamu çalışanlarının konut sorunu çözülmelidir.

2. Etkin Bir Kamu Hizmeti İçin Sağlıklı ve Huzurlu Bir Kamu Çalışanı

Bölgede kamu hizmetlerinin tüm vatandaşlarımızı memnun edecek seviyede sağlanabilmesi için hizmet sunan kamu görevlilerinin bütün sorun ve tereddütlerinin giderilmesi gerekmektedir.

Kamu hizmetlerinin sunumu için uygun fiziki ortamın sağlanması ve hizmetleri olumsuz etkileyen etmenlerin ortadan kaldırılmasının ardından kamu çalışanlarının bölgede hizmet üretme azim ve kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Bunu sağlamak için gerekli gördüğümüz önerilerimiz şu şekildedir:

a) Depremzedelere ödenen 10 bin TL tutarındaki "Deprem Yardımı" OHAL süresince ödenmeye devam etmeli

Afet bölgesinde yaşayan vatandaşlarımız ile görev yapan kamu çalışanlarının büyük çoğunluğu depremden maddi ve manevi anlamda olumsuz etkilenmiştir. Kamu çalışanları yaşadıkları can kayıplarının yanında mal kaybına da uğramış durumdadırlar. Birçoğunun giyecekleri günlük kıyafetleri dahi bulunmamaktadır. Bu durumda çalışanlarımızın hizmet üretmeleri oldukça güçtür.

Bu nedenle çalışanlarımızın ve vatandaşlarımızın ekonomik sorunlarını bir nebze olsun iyileştirmek adına depremden etkilenen vatandaşlara bir defaya mahsus olarak ödenen 10 bin TL tutarındaki deprem yardımı, OHAL boyunca ödenmeye devam edilmelidir.

b) Bölgede çalışanların tayin, nakil, geçici görevlendirme gibi taleplerinde kolaylık sağlanmalı, mülki idare amirleri personele hassas davranmalı

Birinci Bölümde ifade edildiği üzere deprem felaketine maruz kalmış kimselerin yaşadığı travmayı atlatması, uzun ve zorlu bir süreci beraberinde getirmektedir. İfade edildiği üzere bölgeden göç edenlerin sayısı 1 milyonu aşmış durumdadır. Ancak kamu görevlileri yaşadıkları bütün olumsuzluklara rağmen görevlerini bir biçimde sürdürmek zorunda kalmaktadır. Bu da kamu hizmetlerinin aksamasına, verimsiz çalışmaya ve yaşanan travmanın üstüne yeni sıkıntıların eklenmesine neden olmaktadır.

Bu durumun önüne geçmek için bölgede görev yapmak istemeyen kamu çalışanlarına anlayışla yaklaşılması, içinde buldukları sosyal ve psikolojik durum da göz önünde bulundurularak bölgeye hizmet üretmeye istekli kamu çalışanlarının yönlendirilmesi, çalışanların tayin, nakil, geçici görevlendirme gibi unsurlarla bu travmayı atlatması sağlanmalıdır.

Bazı idarelerde çalışamayacak durumda olan kamu görevlilerinin zorla göreve çağırıldığı haberleri tarafımıza ulaşmaktadır. İdarecilerin ve mülki amirlerin bu konuda hassas davranarak kamu görevlilerinin içinde bulunduğu durumu da dikkate alması, kamu görevlilerini çalışmaya zorlamaması gerekmektedir.

c) Bölgede çalışma teşvik edilmeli, çalışanlara “Afet Tazminatı” ödenmeli

Afet bölgesinde zarar gören, çalışamayacak durumda olan, çalışmak istemeyen ve bölgeden göç eden kamu çalışanları hesaba katıldığında kamu hizmetlerinin bölge dışından gelen kamu çalışanları tarafından gördürülmesi ağırlık kazanmaktadır.

Ortaya çıkan personel ihtiyacının öncelikli olarak bölgede görev yapmaya gönüllü personelce giderilmesi kamu hizmetlerinin kalitesinin artması bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle bölgede gönüllü çalışmayı teşvik etmek adına afet bölgesinde çalışan kamu görevlilerine çalıştıkları süre boyunca “Afet Tazminatı” adı altında ödeme yapılmalıdır.

d) Sendikaların da dâhil olduğu bir “Çalışma Komisyonu” kurularak personelle ilgili kararlarda sendikaların da görüşü alınmalı

Yaşanan felaketin oldukça büyük bir alanı etkilemiş olması ve depremden etkilenen vatandaş ve kamu çalışanı sayısının yüksekliği, alınacak kararlarda bazı yanlış anlaşılmaları ve uygulamada aksaklıklar yaşanmasını da beraberinde getirebilir.

Bu tür aksaklıkların giderilmesi için hizmet üretenlerin de taleplerinin dikkate alınması önem taşımaktadır. Bölgeye ilişkin olarak personelle ilgili alınacak kararlarda bir komisyon oluşturulması yerinde olacaktır. Oluşturulacak “Çalışma Komisyonuna” sendika temsilcilerinin de katılımının sağlanması, alınacak kararlarda çalışan sorunlarının ve taleplerinin dikkate alınması bakımından yararlıdır.

e) Depremden etkilenen kamu görevlilerinin çocuklarına karşılıksız yükseköğrenim kredisi verilmeli

Bölgede bulunan kamu görevlilerinin çocuklarının eğitimine sorunsuz bir biçimde devam edebilmesi için yaşamları muhtemel ekonomik sorunların giderilmesi gerekmektedir. Söz konusu evlatlarımızın birçoğu başka illerdeki üniversitelere nakil yaptırmış durumdadır. Bu öğrencilerimizin ekonomik olarak rahatlatılması için çocuklarımıza karşılıksız yükseköğrenim kredisi verilmelidir.

f) Bölgede çalışan kamu görevlilerine psikolojik destek sağlanmalı

Afet bölgesindeki her vatandaşımız gibi kamu görevlilerimiz de büyük bir travma yaşamaktadır. Ancak diğer vatandaşlarımızdan farklı olarak bu çalışanlarımız devletimiz adına hizmet üretmeyi sürdürmektedir. Gerek yaşadıkları gerekse gördükleri nedeniyle büyük bir çöküntü yaşayan kamu görevlilerimizin bu travmayı atlatabilmesi için bölgede çalışan kamu görevlilerine psikolojik destek sağlanması ve belli aralıklarla rehabilitasyona tabi tutulması yerinde olacaktır.

g) Görevi başındayken deprem nedeniyle hayatını kaybeden kamu görevlileri şehit statüsünde kabul edilmeli

Görevi başındayken deprem nedeniyle hayatını kaybederek şehit olan arkadaşlarımızın geride bıraktığı ailelerinin mağdur olmaması için kendilerinin "2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un kapsamına alınması gereklidir. Bu yönde de bir düzenleme hayata geçmelidir.

h) Depremde hayatını kaybeden kamu görevlisinin bir yakını bölgede bulunan kamu kurumunda işe alınmalı

Bölgenin demografik ve kültürel yapısının korunması son derece önemlidir. Bunun yanında afet nedeniyle hayatını kaybeden kamu görevlilerinin geride kalanlarının da korunup gözetilmesi gerekmektedir. Çok sayıda vatandaşımız bölgeden göç etmektedir. Depremde hayatını kaybeden kamu görevlilerinin yakınlarından bir kişinin, bölgede bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına atamalarının yapılması hem kamu hizmetlerinin sunumunda kolaylık sağlayacak hem de bölgeden kamu çalışanlarının ailelerinin göç etmesinin önüne geçerek demografik yapının korunmasına katkıda bulunacak bir uygulama olacaktır.

i) Bölgede çalışan kamu görevlileri ödüllendirilmeli

Bu zor koşullarda afet bölgesinde hizmet üreten, vatandaşımızın yardımına koşan ve yaşadığı her türlü sıkıntıya rağmen görevinin başında kalan çalışanlarımızı onore etmek ve motivasyon sağlamak adına bölgede çalışan kamu görevlilerine "Başarı Belgesi" verilmelidir.